

so v grobu bile bronaste spirale (salteleoni), bronasti okovi pasic, ločne fibule, zapestnice in jantarjeva zrna. Avtor sodi, da je večina teh izdelkov domača, kljub pogostnim analogijam na drugih mestih. Kulturno povezuje najdbe s Trakijci, časovno pa datira grob od 7. do 6. stoletja.

Drugi članek »Nové laténske nálezy na Zakarpatskej Ukrajině«, ki ga je napisal Peter Sova-Gmitrov, obravnava nekatere novejšje najdbe iz Zakarpatske Ukrajine. V glavnem pripadajo latenske najdbe naključnim odkritjem, najdenim pri rigolanju in poljedelskih delih. Med pomembnejše najdbe spada nekoliko depotov. En tak depot obsega 7 železnih kosov orodja, kakor so sekire, dleto, britev in ralica. Drugi depot je pa obsegal stekleno zapestnico, fragmentirano bronasto zapestnico in dve bronasti figuri, od katerih predstavlja ena golo moško figuro, druga pa vepra.

Tretji članek M. Petrescu-Dîmbovița »Slovanské sídliská v Moldavskej oblasti Rumunska« je poročilo o dosedanjem delu in zaključkih glede slovanskih naselbin v Moldaviji. Avtor obravnava v glavnem naselbine, odkrite v Hlincea Jasy, dalje v Suceava in Spinoasa. Tamkajšnje naselbine so na močvirnatem zemljišču. Stanovanjske hiše pripadajo polstanovanjskim jamam s kulturnimi jamami. Velike so 3,0 × 4,0 do 3,8 × 4,8 m in do 0,55 m vkopane pod današnjo površino. Po pravilu je v enem kotu hiše stalo ognjišče, ki je bilo podkovičaste oblike. Med keramičnimi ostalinami so fragmenti prostoročno izdelanih lončkov. Časovno stavlja avtor naselbine od 8. do 10. stoletja. Etnično jih pa pripisuje nekemu vzhodnoslovanskemu plemenu. Avtor tudi sodi, da je tamkajšnja kultura v Moldaviji toliko pomembna, da ji je mogoče dati naziv Hlincea-Jasy kulturna skupina.

Na koncu je še poročilo o mednarodni konferenci Limes Romanus, ki je bila 1957. leta v Nitri, ter nekaj recenzij.

J. Korošec

Erich Swoboda: Carnuntum, seine Geschichte und seine Denkmäler. Dritte, neu bearbeitete Auflage. Römische Forschungen in Niederösterreich. Band I. Graz-Köln 1958. Hermann Böhlhaus Nachf. 258 strani, 48 tabel.

V knjigi sledita kazalu in seznamu slik uvoda k tretji in drugi izdaji dela. V prvem uvodu govori avtor o potrebi nove izdaje, ker se izkopavanja v Carnuntumu nadaljujejo in prinašajo vedno nove zaključke. V obeh uvodih pa poudarja, da je namen knjige, podati tudi sliko rimskega provincialnega življenja ob Donavi in ni le vodič ali poročilo o izkopavanjih.

Prvo poglavje govori pod naslovom »Pogoji« najprej o geografski legi in o naravnih pogojih za naselitev v okolici Carnunta. Tudi ime se povezuje z naravo okolice, kjer je Donava odkrila kamenite sklade. Potem nas avtor seznanja z drugimi pogoji za nastanek mesta: z zgodovino naseljenosti v železni dobi in omenja zlasti kulture, ki so zapustile močnejše sledove v Nižji Avstriji. Rim pa se je začel zanimati za neposredno zaledje Italije po zmagi nad Kartagino in tam širiti svoj vpliv zlasti po ustanovitvi Akvileje. Zadnja faza v tem razvoju je bila ustanovitev noriškega kraljestva, ki je bilo povsem pod rimskim vplivom. Močno je vplivala tudi trgovina z Italijo. Kmalu po ustanovitvi se prvič srečajo na ozemlju noriškega kraljestva Rimljani in germanska plemena, kot pozneje še dostikrat v zgodovini. V zadnjih desetletjih pred n. št. pa je morala rimska država prenesti mejo na Donavo. Noriško kraljestvo izgubi tako svoj pomen, ozemlje Carnunta pa priključi provinci Panoniji kot novemu braniku Italije.

Drugo poglavje ima naslov »Rim ob Donavi« in obravnava obmejno utrdbo Carnuntum skozi ves čas rimskega cesarstva. Avtor najprej obravnava prvo stalno posadko in njen tabor, kot ga prikazujejo izkopavanja. Potem sledi vsem dogodkom politične in vojaške zgodovine, ki so povezani s Carnuntom, in sicer na osnovi virov in carnuntinskih napisov. Začne z obmejno politiko v 1. stoletju in govori o pomenu vojske pri romanizaciji province. Nato našteva važnejše dogodke preko vpada Kvadov in Markomanov, nemirov v 3. stol., sestanka cesarjev druge tetrarhije, upadanja rimske moči, do popolnega razpada rimske oblasti nad Panonijo.

Poglavje »Municipium Aelium Carnuntum« govori o civilnem mestu, ki je pa manj poznano kot tabor. Zametek tega mesta je tvorilo prebivalstvo predrimskega Carnunta, ki še ni točno lokaliziran. Pod vplivom tabora, mejne politike in naseljevanja se sčasoma ustvarijo pogoji za nastanek mesta-municipija. Avtor govori tudi o razliki med municipijem in canabami. Med drugim je vplival na nastanek

municipija tudi gospodarski razvoj, ki je natančneje opisan: razvoj notranje in zunanje trgovine in obrti. Zato nam nudijo podatke predvsem izkopavanja. Sledi opis raznih slojev prebivalstva, uprave municipija, ki je pod Septimijem Severom postal kolonija, in vseh oblik javnega življenja: kolegijev itd. Razcvet je doživelo mesto med letom 120 in vpadom Kvadov ter Markomanov. Kljub močnemu vplivu rimske civilizacije je prebivalstvo ohranilo svoje posebnosti v mestu, še bolj pa na podeželju. Avtor obravnava razpad imperija in kako se je to odražalo na prebivalcih ter v mestu. Ob koncu poglavja pa opisuje nekaj stavb civilnega mesta: amfiteater, tako imenovano palačo, zasebne hiše, ki naj bi nosile pečat domačega stavbarstva, terme ter tako imenovana poganska vrata.

V zadnjem poglavju govori o religiji in kulturi. Najprej opisuje domače verstvo, potem rimsko, razna orientalska verstva ter praznoverje. Za tem obravnava kulturno in civilizacijsko sliko prebivalstva, mešanico domačih in tujih elementov, ki se tudi v raznih slojih spreminja.

Sledi pregledna karta Carnunta.

Druga polovica knjige je posvečena navajanju literature. Opombe so razdeljene po poglavjih kot tekst. Avtor se ne omejuje le na navajanje del, primerja in obravnava tudi razna mnenja.

Knjigo zaključuje seznam imen, stvarno kazalo in seznam napisov in 48 tabel, ki prikazujejo značilnejše spomenike.

Od prejšnjih izdaj se razlikuje obravnavana poleg dopolnil tudi po novi razdelitvi snovi.

Iva Mikl